

Асӣоӣи – обновлено лице иконе

The title is framed by two horizontal gold scrollwork lines with a central floral ornament.

JU Muzeji i galerije Budve

Асийоићи – обновљено лице иконе

Спомен дом „Црвена комуна“
Галерија „Марко К. Греговић“

Петровац на мору
мај 2017. године

Свети апостоли
јајчана темпера на дрвету
85 x 50 цм

Св. Матеј и св. Марко
јајчана темпера на дрвету
85 x 50 цм

МАНАСТИР ГРАДИШТЕ

Mанастирски комплекс Градиште налази се на узвишењу у Буљарици код Петровца на Мору (Паштровићи) и красе га три једнобродне цркве и стари манастирски конак. Парохијална црква Св. Николе, посвећена заштитнику помораца и путника, према народном предању, потиче из 1116. године. Данашња црква подигнута је у XVII вијеку на темељима старије богомоље отк rivene приликом истраживања и санације манастира након земљотреса 1979. године. Цркву је 1620. живописао поп Страхиња из Будимље, угледни мајstor зидног сликарства, а иконостас је 1795. године израдио Василије Рафаиловић, иконописац чувене бококоторске сликарске породице Димитријевић-Рафаиловић.

Црква Успења Богородице (XVII вијек), налази се на манастирском гробљу и представља примјер мање сеоске цркве. Осликао ју је 1620. године поп Страхиња из Будимље, док је иконостас новијег датума.

Црква Св. Саве добила је садашњи изглед средином XIX вијека. На њеном мјесту, налазила се старија црква за коју писани извори наводе да потиче из 1500. године. Својим истакнутим положајем доминира околном представљајући изузетан примјер културног пејзажа. Старији иконостас из 1864. године био је рад Николе Аспиотија, грчког мајстора са Крфа, а иконостас који се сада налази у цркви и живопис, новијег су датума.

Манастир је у прошлости имао богату ризницу, библиотеку и архиву, од којих су данас сачувани само ријетки примјерци. Занимљиво је да су духовници из овог манастира, јеромонах Стефан од Паштровића и инок Сава Дечанац, такође, родом из Паштровића, написали први Буквар на нашим просторима, штампан, заједно са Молитвеником за путнике, у Венецији 1597. године.

Лани, приликом обиљежавања јубилеја 900 година цркве Св. Николе приређено је више пригодних програма, међу којима издавајмо духовну академију, међународни научни симпозијум и пројекат конзервације и рестаурације икона са старијег иконостаса из цркве Св. Саве, које су потом изложене у манастирском конаку. ЈУ Музеји и галерије Будве, у духу овог значајног јубилеја, током маја 2017. године, у галерији „Марко Крстов Грегорић“ у Петровцу, излаже иконе Николе Аспиотија, којима је Живко Радовић, конзерватор савјетник из Подгорице, подарио „ново лице“.

Душан Медин

Свети апостоли
јајчана темпера на дрвету
85 x 50 цм

Св. Троица
јајчана темпера на дрвету
86 x 39 цм

ИКОНЕ НИКОЛЕ АСПИОТИЈА У МАНАСТИРУ ГРАДИШТЕ

Из над врата цркве Св. Саве манастира Градиште налази се плоча са записом који говори да је Раде Марков Папан из Спича „посалица“ терасу и платио за „темпл“ 50 фиорина, 1865. године. Дакле, из натписа сазнајемо да је за „темпл“ или иконостас који је рађен исте године плаћена наведена сума уз непрецизност да ли се овај податак односи на цио иконостас или само на његов конструктивни дио без икона.

Иконе на овом иконостасу представљају рад познатог грчког путујчег мајстора иконописца Николе Аспиотија, чији се радови често срећу на нашем, па и у православним храмовима на Хрватском приморју, од Дубровника до Градишта. Познат је његов иконописни рад који је оставио на иконостасу православне цркве Св. Благовештења у Дубровнику. Аспиоти је у наше крајеве дошао са Крфа, а свој сликарски траг оставил је на бројним иконостасима у Будви и њеној околини. Аспиотијево најпознатије дјело је иконостас у цркви Св. Николе манастира Прасквица, који датира из 1863. године. Класицистичке форме иконостаса у цркви Ризе Богородице у Бијелој, цркви Св. Ђорђа на Његушима и дио престоних икона на иконостасу цркве Св. Тројице у Будви, такође, плод су његових руку. Једноставне форме олтарских преграда у цркви Св. Петке манастира Подмаине, цркве Св. Нећеље у Доњим Поборима, као и у цркви Св. Јована у Горњим Поборима, остварила је његова радионица. Радио је иконостасе и у цркви Св. Јована Претече у Станишићима и у цркви Св. Госпође, према бруду Кошљун. За обије цркве на Брајићима, Св. Николе и Св. Димитрија, иконостасе је сачинила његова радионица. Иконостаси у Прасквици и Градишту су вјероватно посљедњи које ради у околини Будве.

Стилски, Аспиоти одражава необарокне и класицистичке тенденције, покушавајући да их усклади са строгим правилима византијске естетике. Ликовно дјело Николе Аспиотија представља занимљив вид прелаза византијске иконе у религиозну слику западњачке провенијенције, које је, на жалост, до данас остало недовољно проучено и валоризовано. Аспиотијеве иконе, код којих препознајемо престоне иконе Христа и Богородице, представу св. Саве као патрона храма, приказ св. Тројице, библијске сцене Христос и Самаријанка, Сусрет Марије и Јелисавете, Усјековање главе св. Јована Крститеља, као и двојне представе стојећих апостола, дакле, иконе које су се некада налазиле на иконостасу у цркви Св. Саве, данас се, адекватно конзервиране и рестауриране, чувају у манастирској ризници.

mr Луција Ђурашковић

Христос Пантократор
јајчана темпера на дрвету
94 x 36 цм

Богородица са Христом
јајчана темпера на дрвету
94 x 36 цм

КОНЗЕРВАЦИЈА И РЕСТАУРАЦИЈА ИКОНА ИЗ ЦРКВЕ СВ. САВЕ

Приликом земљотреса 1979. године иконостас цркве Св. Саве у манастиру Грађаште претрпио је велика оштећења. Тада је из рушевина спашено 14 икона на меком листопадном дрвету, са танким слојем препаратуре јајчане темпере, које потичу са иконостаса из 1864. године, које је насликао Никола Аспиоти, грчки мајстор са Крфа. Иконе су тада депоноване у просторије манастирског конака, где су се налазиле до прољећа 2016. године, када су отпочели конзерваторски радови на њима. Наиме, у трпезарији сам затекао ове иконе у стању конзерваторске потребе, и то престоне полукружне иконе са мотивима: Исус Христос, Богородица са Христом, св. Симеон српски мироточиви, св. Сава српски, св. Јован Крститељ, св. Тројица, пет икона са по два светитеља, три иконе – Усјековање главе Јована Крститеља, Добра Самаријанка и сцена из Христовог живота.

У ранијем периоду на иконама су вршене конзерваторске интервенције, међутим, нема података о времену и начину третмана. Поред претходних конзерваторских интервенција, приликом којих је већи дио бојеног слоја пречишћен, иконе су имале и више оштећења насталих механичким путем: бојени слој је запрљан, а на носиоцу иконе присутно је дејство црвоточних инсеката.

На затеченим иконама било је потребно извршити сљедеће конзерваторске поступке: фиксирање грунда и бојеног слоја, чишћење потамњелих и запрљаних икона, потапање икона раствором паралоида у фунгициду и китирање оштећења, док је на појединим иконама требало дорадити недостајуће дрвене површине, затим ретуш и стављање завршног заштитног лака. Овако конзерваторски третиране и адекватно депоноване или изложене иконе могу без конзерваторске потребе опстати и до једног вијека.

Живко Радовић

Св. Симеон српски мироточиви
јајчана темпера на дрвету
65 x 42 цм

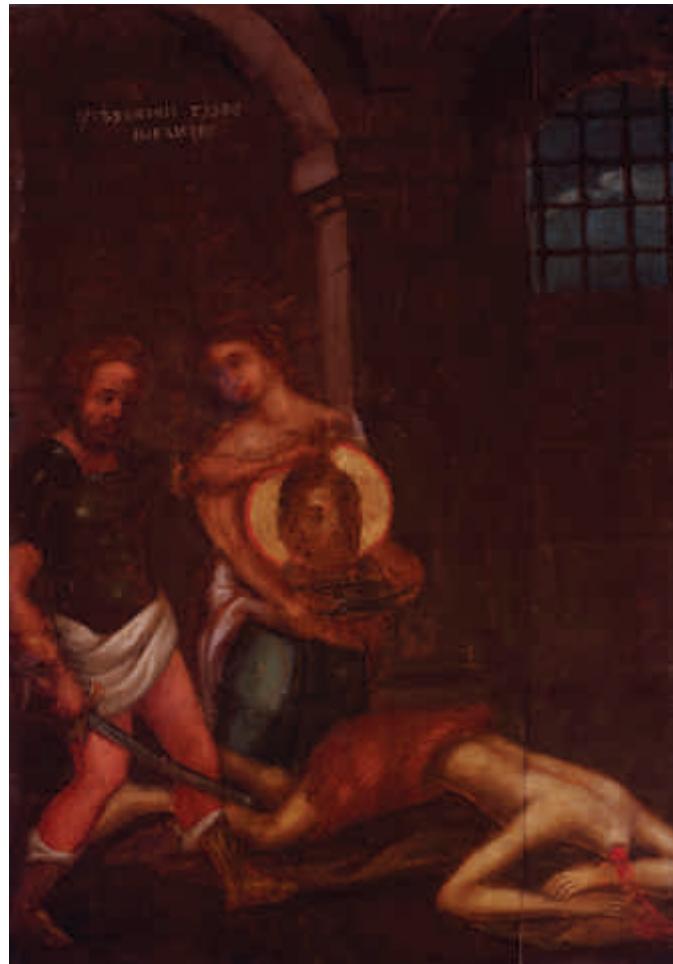
Христос и Самарићанка
јајчана темпера на дрвету
66 x 50 цм

Сусрет Марије и Јелисавете
јајчана темпера на дрвету
66 x 50 цм

Усјековање главе Св. Јована Крститеља
јајчана темпера на дрвету
66 x 43 цм

Свети апостоли
јајчана темпера на дрвету
85 x 43 цм

Свети апостоли
јајчана темпера на дрвету
85 x 43 цм

Св. Јован Крститељ са крилима
јајчана темпера на дрвету
94 x 36 цм

Св. Сава архиепископ српски
јајчана темпера на дрвету
94 x 36 цм

БИОГРАФИЈА

Живко Радовић је рођен 1962. године у Мојковцу. Дипломирао је 1986. на Културолошком факултету на Цетињу. Од друге године студија, као члан конзерваторске екипе Републичког завода за заштиту споменика културе Србије, учествовао је на теренима у Пећкој патријаршији, Саборном храму у Краљеву, манастиру Љубостиња, манастиру Раваница, манастиру Враћевшињица, манастиру Студеница, ризници СПЦ у Дубровнику, манастиру Градиште. Самостално или као руководилац учествовао је на више десетина конзерваторских пројеката на иконостасима и живопису, музејима и приватним колекцијама у Црној Гори. Радио је у Републичком заводу за заштиту споменика културе на Цетињу, а тренутно је запослен у ЈУ Музеји и галерије Подгорица. Септембра 2016. одликован је „Златним ликом Светог Петра другог Ловћенског тајновица“ од митрополита Митрополије црногорско-приморске за дугогодишњи рад на очувању светиња ове Митрополије.

Издавач: ЈУ Музеји и галерије Будве

За издавача: мр Луција Ђурашковић

Организатори: Спомен дом „Црвена комуна“ и манастир Градиште

За организаторе: Душан Медин и архимандрит Павле Калањ

Поставка изложбе: мр Драган Мијач Бриле

Стручни сарадници: Маријана Мартиновић и Дарко Мандић

Техничка реализација: Мирослав Грубић

Лектура: Мирослав Каровић

Фотографије: Славен Вилус

Дизајн: мр Татијана Мартиновић Радовић

Штампа: ОПУС3, Подгорица

Тираж: 150

